VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN TỐI CAO
VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN CẤP CAO TẠI ĐÀ NẴNG

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc Lập – Tự do – Hạnh phúc

Số: 100 /TB-VC2-V2

Đà Nẵng, ngày 04 tháng 11 năm 2021

THÔNG BÁO RÚT KINH NGHIỆM
Vụ án dân sự "Tranh chấp chia tài sản chung và chia di sản thừa kế"

Thông qua công tác kiểm sát xét xử giám đốc thẩm các vụ án dân sự, Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng thông báo rút kinh nghiệm vụ án *"Tranh chấp chia tài sản chung và chia di sản thừa kế"* giữa nguyên đơn bà Lê Thị Loan với bị đơn ông Nguyễn Hữu Hải bị Ủy ban Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng xử hủy bản án phúc thẩm và giữ nguyên bản án sơ thẩm.

1. Nội dung vụ án:

Vợ chồng bà Lê Thị Loan và ông Nguyễn Hữu Diễn có 06 người con gồm: Nguyễn Hữu Phương, Nguyễn Thị Thu Nga, Nguyễn Hữu Hải, Nguyễn Hữu Hùng, Nguyễn Thị Ngọc Hạnh và Nguyễn Hữu Lâm (chết năm 1986). Ông Diễn có con riêng là bà Nguyễn Thị Lan.

Quá trình chung sống, bà Loan và ông Diễn tạo lập được thửa đất số 212, tờ bản đồ số 13, diện tích 1.652m^2, được Ủy ban nhân dân thị xã Đông Hà, tỉnh Quảng Trị cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất số AD 614729 ngày 13/01/2006 ở khu phố 5, phường 3, thành phố Đông Hà, tỉnh Quảng Trị. Ngày 22/02/2007, ông Diễn chết không để lại di chúc.

Bà Loan khởi kiện yêu cầu tòa án giải quyết: Chia đôi tài sản chung là diện tích đất 1.652m^2 của Bà và ông Diễn. Bà xin nhận phần đất trống (phía sau ngôi nhà) và trả lại giá trị cho các đồng thừa kế; yêu cầu chia di sản thừa kế diện tích đất 826m^2 của ông Diễn theo pháp luật.

Bị đơn ông Nguyễn Hữu Hải cho rằng: Ông không hiểu vì sao lại trở thành bị đơn của vụ án, trong khi Ông không biết và không phản đối việc chia và bán tài sản của nguyên đơn. Đề nghị Tòa án cung cấp tài liệu chứng cứ, chứng minh đã có cuộc họp phân chia tài sản mà mọi người đều đồng ý chỉ có mình Ông phản đối.

Những người con của bà Loan: Ông Nguyễn Hữu Phương, ông Nguyễn Hữu Hùng, bà Nguyễn Thị Ngọc Hạnh đều thống nhất như yêu cầu khởi kiện của nguyên đơn và nhường lại phần di sản thừa kế cho bà Loan để làm nhà thờ cúng. Riêng bà Nguyễn Thị Thu Nga cho rằng: Bà và ông Nguyễn Hữu Hải không đồng

ý bán mảnh vườn vì để làm từ đường theo di nguyện của cha Bà.

2. Quá trình giải quyết vụ án:

Bản án dân sự sơ thẩm số 22/2020/DS-ST ngày 28/9/2020 của Tòa án nhân dân thành phố Đông Hà, tỉnh Quảng Trị quyết định:

"Giao bà Lê Thị Loan được quyền sở hữu ngôi nhà và quyền sử dụng đất có diện tích 1.368m^2; Giao cho ông Nguyễn Hữu Hải được quyền sử dụng đất có diện tích 121m^2; Giao cho bà Nguyễn Thị Thu Nga được quyền sử dụng đất có diện tích 120m^2...

Giao cho Chị Nguyễn Thị Thu Nga và anh Nguyễn Hữu Hải quyền sử dụng đất có diện tích 43m^2 để làm đường đi chung vào 02 lô đất của anh Hải và chị Nga.

Các thửa đất được giao thuộc thửa đất số 212, tờ bản đồ số 13, địa chỉ thửa đất khu phố 5, phường 3, thành phố Đông Hà, tỉnh Quảng Trị theo GCNQSDĐ số AD 614729 ngày 13/01/2006 do UBND thị xã Đông Hà cấp, tên người sử dụng đất: Chủ hộ ông Nguyễn Hữu Diễn và tên vợ Lê Thị Loan.

Bà Lê Thị Loan có nghĩa vụ giao 08m^2 nằm trong diện tích thu hồi làm đường đi khi có quyết định thu hồi của Nhà nước; tháo dỡ mái che (trên phần sân) diện tích 07m^2 để mở đường đi chung; thanh toán cho anh Nguyễn Hữu Hải số tiền 28.501.000 đồng và chị Nguyễn Thị Thu Nga số tiền 28.501.000 đồng".

Ngày 19/10/2020, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan bà Nguyễn Thị Thu Nga kháng cáo bản án sơ thẩm.

Bản án dân sự phúc thẩm số 13/2021/DS-PT ngày 22/3/2021 của Tòa án nhân dân tỉnh Quảng Trị, quyết định:

"Căn cứ khoản 4 Điều 308; Điều 311 của Bộ luật Tố tụng dân sự.

Hủy Bản án dân sự sơ thẩm số 22/2021/DS-ST ngày 28/9/2020 của Tòa án nhân dân thành phố Đông Hà, tỉnh Quảng Trị và đình chỉ giải quyết vụ án dân sự phúc thẩm thụ lý số 36/2020/TLPT-DS ngày 02/12/2020 về việc "Chia tài sản chung và chia di sản thừa kế" giữa nguyên đơn bà Lê Thị Loan với bị đơn ông Nguyễn Hữu Hải.

Bà Lê Thị Loan có quyền khởi kiện vụ án khi đủ điều kiện khởi kiện theo đúng quy định của pháp luật".

Ngày 08/6/2021, nguyên đơn bà Lê Thị Loan có đơn đề nghị kháng nghị giám đốc thẩm.

Tại Quyết định giám đốc thẩm số 92/2021/DS-GĐT ngày 22/9/2021 của Tòa

án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng đã chấp nhận Quyết định kháng nghị giám đốc thẩm số 34/2021/KN-DS ngày 30/8/2021 của Chánh án Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng, hủy toàn bộ bản án phúc thẩm; giữ nguyên bản án sơ thẩm.

3. Những vấn đề cần rút kinh nghiệm:

Căn cứ đơn khởi kiện ngày 25/9/2019, nguyên đơn bà Lê Thị Loan yêu cầu tòa án giải quyết: Chia tài sản chung của vợ chồng bà Loan, ông Diễn và chia thừa kế theo pháp luật đối với phần di sản của cụ Diễn để lại. Tại đơn khởi kiện, bà Lê Thị Loan khởi kiện bị đơn là ông Nguyễn Hữu Hải.

Theo khoản 3 Điều 68 của Bộ luật Tố tụng dân sự quy định: "*Bị đơn trong vụ án dân sự là người bị nguyên đơn khởi kiện..*". Tòa án nhân dân thành phố Đông Hà, tỉnh Quảng Trị xác định bị đơn ông Nguyễn Hữu Hải là đúng quy định.

Bị đơn ông Nguyễn Hữu Hải cho rằng, Ông không phản đối việc phân chia di sản, không tranh chấp nhưng khi giải quyết vụ án, tòa án cấp sơ thẩm triệu tập và tống đạt các văn bản tố tụng, ông Hải đều vắng mặt nên không thể tiến hành hòa giải được.

Người có quyền lợi và nghĩa vụ liên quan bà Nguyễn Thị Thu Nga trình bày: *"Tôi và em Hải không đồng ý bán mảnh vườn vì chúng tôi làm từ đường theo di nguyện của bà tôi"*.

Quá trình giải quyết vụ án và tại phiên tòa sơ thẩm, phúc thẩm, bà Lê Thị Loan đều khẳng định có tranh chấp về việc chia tài sản chung, chia di sản thừa kế và yêu cầu tòa án giải quyết để Bà có thể chuyển nhượng được thửa đất và thực tế, các người con của bà Loan là ông Nguyễn Hữu Hải và bà Nguyễn Thị Thu Nga đều không đồng ý chia tài sản chung và chia thừa kế nên bà Loan không thể phân chia quyền sử dụng đất để thực hiện việc chuyển nhượng thửa đất là ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của bà Loan.

Theo quy định tại khoản 1 Điều 219 BLDS 2015: *"Trường hợp sở hữu chung có thể phân chia thì mỗi chủ sở hữu chung đều có quyền yêu cầu chia tài sản chung..."*; Điều 614 BLDS quy định: *"Kể từ thời điểm mở thừa kế, những người thừa kế có các quyền, nghĩa vụ tài sản do người chết để lại"*; khoản 2 Điều 660 BLDS quy định: *"Những người thừa kế có quyền yêu cầu phân chia di sản bằng hiện vật, nếu không thể chia đều bằng hiện vật thì những người thừa kế có thể thỏa thuận về việc định giá hiện vật và thỏa thuận về người nhận hiện vật; nếu không thỏa thuận được thì hiện vật được bán để chia"* và khoản 1 Điều 623 BLDS quy định: *"Thời hiệu để người thừa kế yêu cầu chia di sản là 30 năm đối với bất động sản...."*.

Ngoài ra, tại Biên bản làm việc ngày 15/3/2021, bà Loan đã trả lời các câu

hỏi khác của Thẩm phán như: *"Vì sao Bà khởi kiện ra Tòa án? vì khởi kiện mới phân chia tài sản được"*; *"Vì sao bà khởi kiện bị đơn anh Hải? Vì Hải và Nga là 2 người không đồng ý. Tôi điện không được cho Hải và Hải không liên lạc với tôi. Tôi chỉ nghe Nga nói là Hải không đồng ý"*

Như vậy, bà Lê Thị Loan có quyền khởi kiện vụ án yêu cầu chia tài sản chung, chia di sản thừa kế theo quy định tại Điều 186 của Bộ luật tố tụng dân sự để bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình. Tòa án nhân dân thành phố Đông Hà, tỉnh Quảng Trị đã thụ lý đơn khởi kiện của bà Lê Thị Loan và xét xử vụ án chia tài sản chung, chia thừa kế theo Bản án dân sự sơ thẩm số 22/2020/DS-ST ngày 28/9/2020 là đúng quy định của pháp luật.

Bản án phúc thẩm số 13/2021/DS-PT ngày 22/3/2021 của Tòa án nhân dân tỉnh Quảng Trị nhận định: "*Hiện tại khối tài sản gồm nhà và đất hoàn toàn do bà Lê Thị Loan quản lý, sử dụng, chưa có thành viên nào trong gia đình tranh giành đòi chia tài sản và chưa có thành viên nào có hành vi ngăn cản hay không đồng ý việc bà Loan thực hiện việc phân chia hay chuyển nhượng quyền sử dụng đất....*" để cho rằng quyền lợi của bà Loan chưa bị xâm phạm nên xác định bà Loan chưa đủ điều kiện khởi kiện theo quy định tại khoản 1 Điều 4 và Điều 186 BLTTDS. Từ đó hủy toàn bộ Bản án dân sự sơ thẩm số 22/2020/DS-ST ngày 28/9/2020 của Toà án nhân dân thành phố Đông Hà, tỉnh Quảng Trị và đình chỉ giải quyết vụ án là sai lầm nghiêm trọng trong việc áp dụng pháp luật và không đúng quy định tại điểm b khoản 1 Điều 192 BLTTDS, làm ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của bà Lê Thị Loan.

Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng thông báo để Viện kiểm sát nhân dân các tỉnh, thành phố trong khu vực nghiên cứu rút kinh nghiệm, nhằm nâng cao chất lượng công tác kiểm sát việc giải quyết các vụ án dân sự./.

Nơi nhận:
- Đ/c Viện trưởng VKSNDTC (để b/cáo);
- Đ/c Nguyễn Quang Dũng PVT VKSTC (b/cáo);
- Vụ 9, Vụ 14, VC1, VC3, VPVKSTC;
- VKSND các tỉnh, TP trong khu vực;
- Lãnh đạo VC2;
- Các Viện nghiệp vụ;
- Lưu HSKS, V2, VPVC2.

KT. VIỆN TRƯỞNG
PHÓ VIỆN TRƯỞNG

VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN CẤP CAO TẠI ĐÀ NẴNG

Phan Vũ Hoàng